

'N KORREL
JEANNETTE
NOËLHUIS
ZOUT

JAARGANG 31 - NR. 2

CATHOLIC WORKER AMSTERDAM

CATHOLIC WORKER

Het Jeannette Noëlhuis is een leefgemeenschap in Amsterdam Zuidoost. Onze levensstijl is gebaseerd op eenvoud, gastvrijheid, gebed en directe actie voor een betere samenleving. De gemeenschap is ontstaan vanuit de Catholic Workerbeweging in de Verenigde Staten.

De Catholic Worker is een beweging van radicale christenen en is pacifistisch en anarchistisch ingesteld: onze loyaliteit aan het Koninkrijk van God is groter dan onze loyaliteit aan het Koninkrijk der Nederlanden. Ons streven is om het evangelie handen en voeten te geven door vreedzame getuigenissen op plekken waar het wringt en door concrete hulp aan de armsten.

In het evangelie van Matteüs (hoofdstuk 25) zegt Jezus: "Al wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders en zusters, hebben jullie voor Mij gedaan". Tot de onaanzienlijksten anno 2019 horen ook de mensen in onze samenleving die wij het stempel 'illegaal' opdrukken. Daarom leven we samen met rond de twaalf mensen zonder papieren (afhankelijk van het aantal kinderen dat bij ons woont), die soms nog wel en soms ook niet uitzicht hebben op een verblijfsvergunning. We (proberen te!) delen wat we hebben met anderen die minder hebben. We vragen geen salaris voor wat we doen. Sommigen van ons dragen financieel bij, anderen krijgen kost en inwoning.

In onze kerngroep en gemeenschap werken christen-anarchisten en sociaal-democraten, veganisten, vegetariërs en vleeseters, hardcore protestanten en Latijn prevelende ka-

tholijken, jong en iets minder jong, bewust baanlozen en voltijds werknemers, vrouw en man, homo en hetero, samen onder één dak. De Catholic Workerbeweging heeft geen partijprogramma of hoofdkantoor. Ieder binnen de beweging zoekt steeds opnieuw naar nieuwe en oude antwoorden op de vragen van de tijd. We zien het als een persoonlijke taak van ieder om te helpen wanneer iemand in nood is. We maken geen aanspraak op overheidsgeld. Dankzij de steun van veel mensen, engelen en Gods erbarmen kan deze gemeenschap bloeien.

Staand van links naar rechts: Gerritjan Huinink, Maria Meinora, Gerard Moorman, Wanda Huinink, Susan van der Hijden, Anna Blomgren, Willem van Engen en Daan Savert.

Zittend van links naar rechts: Margriet Bos, Sofie Jansen, Herman van Veelen en Frits ter Kuile.

INHOUD

- 3 Woord vooraf
- 4 Huisnieuws - door Anna
- 8 De prinses van Sint Petersburg - door Gerritjan
- 11 Tweehonderd dagen vasten - door Gerard
- 12 Hildegard van Bingen: femina universalis
- door Heleen Ransijn
- 14 No New Nukes - door Susan
- 16 Een kijkje in de keuken van de London Catholic Worker
- door Margriet
- 19 Boekrecensie: Holy Trientje - door Susan
- 20 De zoektocht naar eenvoud - door Sofie
- 24 Recept: Raeds hoummous
- 25 Dan dragen we het samen - door Frits
- 26 Noëlhuis agenda
- 27 Bedelnap
- 28 Contactgegevens

GEWAARDEERDE DONATEURS,

Wij hebben sinds vorig jaar een nieuwe bankrekening: NL10 TRIO 0379 2032 19, t.n.v. Stichting Jeannette Noël Huis. Kunt u in uw bank-adresboek ons IBAN nummer aanpassen? We raken u niet graag kwijt bij onze overstap naar een groenere en hopelijk niet witwassende bank!

WOORD VOORAF

De allereerste keer dat Dorothy Day, oprichtster van de Catholic Worker, werd gearresteerd was in 1917 tijdens een demonstratie voor het kiesrecht van vrouwen. Ze was net 21 jaar oud. Ze was zich haar hele leven lang bewust van de grote kracht die vrouwen eigen is. Ze constateerde dat mannen vaak meer moeite hebben om na een grote crisis weer op te krabbelen dan vrouwen. Dat kwam, zo schreef ze, omdat vrouwen gewend zijn zich te bekommeren om *'the business of living'*: "Na de kruisiging, toen alle apostelen zich angstig verscholen, wat deden de vrouwen? Zij gingen door met *the business of living*. Ze maalden de kruiden fijn om Zijn lichaam te balsemen."

Deze nieuwsbrief staat vol verhalen van sterke vrouwen. Het is indrukwekkend hoe onze huisgenotes tegen de verdrukking in zorgen voor hun kinderen en er steeds het beste van proberen te maken. U kunt ook lezen hoe Margriet zich ontpopte tot (tijdelijke) steunpilaar van de London Catholic Worker, hoe Susan en Chris in Kansas City, USA, protesteerden tegen kernwapens en hoe Sofie streeft naar steeds grotere eenvoud. We lieten ons als gemeenschap inspireren door de H. Hildegard van Bingen, die haar eigen weg durfde te gaan als non, wetenschapper en mystica, en niet schuwde de grootste machthebbers van haar tijd ter verantwoording te roepen voor wandaden. Zoals Greta Thunberg nu ook doet. "Hoe durven jullie, politieke en economische machthebbers, onze toekomst te verkwanselen?" En zie hoeveel bagger - al dan niet seksistisch getint - zij over zich heen kreeg. *How dare you?*

Laten we wel wezen: de wereld zou beter af zijn met minder macho poeha en meer bereidheid simpelweg te doen wat gedaan moet worden.

Huisnieuws

- door Anna

Een bijzonder gewone week in het Noëlhuis

Hoe ziet een gewone week eruit in het Noëlhuis? Dat is niet eenvoudig, want gewone weken hebben we niet zo vaak. Maar bijzondere weken hebben we bijzonder veel. Die zien er bijvoorbeeld zo uit:

Maandag

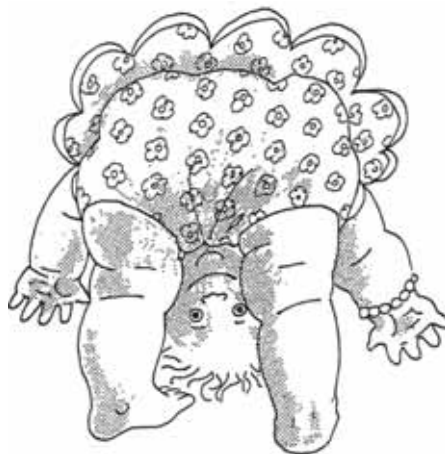
Ik zit met mijn dochtertje Naomi en nog een paar kinderen in de speelkamer. Het is vijf uur, en ik ben net thuisgekomen van mijn werk. Opeens komt Wilma, een goede vriendin uit Wageningen, binnenlopen. "Hoi!", zeg ik, allang niet meer verbaasd als mensen van de andere kant van het land zomaar onverwachts mijn woonkamer binnenlopen. "Is er weer een vergadering?" vraag ik. Ik houd al een tijdje niet precies meer bij welke vergaderingen er allemaal zijn in het Noëlhuis. "Ja, CCA-NL", zegt Wilma. "Christian Climate Action Nederland", voegt ze toe als ze mijn wazige blik ziet. Zelf heb ik ook een vergadering vanavond, maar door een planningsfoutje in mijn voordeel

gaat die niet door. Ik kan gezellig aansluiten bij CCA en ik wordt erg geïnspireerd door de sfeer.

Dinsdag

Vandaag zit ik met Naomi en Jellie, buurvrouw en vaste vrijwilliger, in de keuken bedankjes te schrijven voor alle mensen die ons huis financieel ondersteunen. Als we daarmee klaar zijn is Naomi inmiddels in slaap gevallen en doen we wat yoga oefeningen in de speelkamer, tussen al het wasgoed in.

's Middags hebben we een voormalig bisschop op bezoek. Maar niet zo'n Sin-

terklazige. Ilona was bisschop in de Lutherse kerk, en is inmiddels naar Duitsland verhuist. Ze vertelt over de 20 jaar die ze in de Bijlmer woonde, precies de buurt waar ik zelf nu als wijkverpleegkundige werk. We kletsen over wat er allemaal veranderd is, en wat er hetzelfde is gebleven.

Op dat moment lopen Yemane en Ruth, haar vriendin en contactpersoon, opeens binnen. Ze vertellen dat Yemane eindelijk haar vliegtickets heeft gekregen van de International Organization of Migration, en de volgende ochtend al vertrekt. Wat plotseling! Ondanks dat ik wist dat dit eraan kwam, schrik ik er een beetje van. Yemane, een lieve dame van 70+ uit Eritrea, heeft namelijk besloten om terug te keren naar haar thuisland en haar familie daar. Hierbij krijgt ze veel begeleiding en hulp. Een paar weken eerder hadden we al een afscheidsfeestje voor haar gevierd, en nu gaat het dus echt gebeuren.

Woensdag

's Ochtends zwaaien we Yemane hartelijk uit. We gaan haar missen. Ook de ex-bisschop Ilona gaat weer terug naar haar man en parochie in Duitsland. Verder is het een bijzonder normale ochtend, met voor onze gasten onder andere Nederlandse lessen, huiswerk, schoonmaaktaken en traumabehandelingen.

Donderdag

's Avonds hebben we een ronde tafelsprek met Janne van den Akker, die haar visie komt delen over klimaat en spiritualiteit. Opnieuw word ik aangezet tot nadenken over wat we kunnen doen, en de enorme verantwoordelijkheid die mijn generatie draagt om alles recht te zetten in hoe we als mensheid omgaan met de schepping. Het is een heel moeilijk vraagstuk, maar het helpt me om erover te praten met mensen die zich er net zoveel zorgen over maken als ik.

Vrijdag

Bij het avondeten zijn we met weinig mensen, zoals meestal op vrijdagen. Met z'n achten aan tafel voelt een beetje leeg, maar ook wel gezellig. Een van de meesters is Zahur, een vriendelijke man uit Egypte. Vaak komt hij langs om te vragen om wat eten dat hij mee kan nemen, of om de wasmachine te gebruiken. Ik vermoed dat Zahur dakloos is, maar ik heb het nooit echt durven vragen. Zijn ge-

brekkige Nederlands en Engels maakt eigenlijk alle conversatie met hem wat lastig. Maar na het eten lukt het hem om Naomi bijna een half uur lang te vermaken met kiekeboe en andere spelletjes. Ze gieren en lachen beiden van plezier. Het herinnert mij eraan dat communicatie veel meer is dan taalvaardigheid. En als Naomi later ligt te slapen mag ik van mezelf een aflevering kijken van mijn lievelingsserie, over een anglicaanse priester die ook detective is.

Zaterdag

Vandaag hebben we onze driemaandelijke schoonmaak. "Cleaning party" noemen we dat met een beetje ironie. Iedereen werkt van 10 tot 13 uur mee aan het grondig schoonmaken van het hele huis. Daarna eten we samen lekker patat. Deze keer mag ik samen met Leila en alle kinderen op stap, zodat ze niet in de weg lopen tijdens het schoonmaken. Daar maken we meestal iets leuks van. Deze keer is het mooi weer en gaan we naar het Amstelpark. De kinderen klimmen in de hoge speeltoestellen en genieten van de botsautootjes, bootjes en kinderboerderij. Met veel spanning en enthousiasme aaien ze grote geiten en ezels en leren ze ook wat een cavia is. Leila, die 21 is, gaat naar een intensieve avondcursus Nederlands op de universiteit. Onderweg terug vertelt ze me dat ze een 9,4 heeft behaald voor haar laatste toets.

De trots schijnt een beetje door haar verlegenheid heen.

's Middags gaan Herman en ik even heen en weer naar een familiebijeenkomst. Om 18 uur zijn we weer thuis. Herman heeft een Italiaanse vriend uitgenodigd voor het eten. Dat is ondoordacht, want na de cleaning party is er geen avondmaaltijd; dan hebben we namelijk al patat gegeten bij de lunch. Je avondeten snel in elkaar slingeren zijn we na jaren gemeenschapsleven helemaal niet meer gewend. Met tegenzin ga ik toch maar kijken in de keuken. Ik zie al snel dat er genoeg restjes zijn van de afgelopen dagen. Wat fijn, we hoeven niet naar de supermarkt, dat moest er ook nog eens bij komen... Als Hermans vriend is aangekomen schuiven er nog wat huisgenoten en een logee aan. Samen hebben we toch nog een gezellige en lekkere maaltijd. Ik voel me heel gezegend met ons gemeenschapsleven!

Het Noëlhuis, een update

Sinds de vorige uitgave van *'n Korrel Zout* is er weer veel gebeurd. Teveel om op te schrijven, maar een paar dingen wil ik toch graag noemen.

Zo vierden we in juni het 31-jarig bestaan van de gemeenschap met veel ge-

zelligheid en lekkers. Een paar weken later gingen we met het hele huis en veel ex-huisgenoten op vakantie naar

Schoorl. Het weer zat niet altijd mee, maar toch hebben we veel kunnen genieten van de duinen, het strand en het leuke speelgoed op de groepsaccommodatie Dopersduin. Een letterlijk hoogtepunt was toen we met een groep kinderen en ouders een enorm klimduin bestegen. Eenmaal boven en uitgehijgd was de verleiding groot om voor nét die paar meters hoger ook nog in een boom te klimmen. Daar kwamen we erachter dat niet alleen bijna alle kinderen klimtalenten zijn, maar dat ook de Egypti-

sche Lydia, de 44-jarige moeder van twee dochters, ook zó bovenin de boom zat. Niet helemaal ons beeld van iemand die een paar jaar terug nog haar eigen make-up en haarsalon had.

Nog voor de zomer is Margriet naar het Catholic Workerhuis in Londen vertrokken om bij te springen. Daan ging twee maanden naar Iraaks-Koerdistan om vredeswerk te doen in de stad Sulemanía en omstreken. Het team waar Daan in meedraaide is onderdeel van de organisatie Christian Peacemaker Teams, zie cpt.org. Eind augustus kwam Daan veilig en wel terug.

Aan het einde van de zomer zijn Willem en Talitha getrouwd. Dat was een enorm feest, sprankelend van schoonheid en liefde, tot in de kleinste details. We hebben gedanst, gevierd en heerlijk gegeten op een prachtige locatie in het bos in het noorden van Vlaanderen. Ook een aantal ex-huisgenoten met kinderen en vrijwilligers van het Noëlhuis waren naar dit bijzondere weekend gekomen. Talitha en Willem zijn na hun huwelijk in het 'beneden'-appartement van het Noëlhuis getrokken. Afgelopen maanden zijn ze bezig geweest een balans te vinden tussen hun eigen leven als getrouwd stel, en de grote gemeenschap in het huis. Gezelligere burens dan hen kunnen we ons niet wensen!

Actie

Met een groep uit het huis gingen we in juni naar Volkel voor een geslaagde actie waar we tijdens de open luchtmachtdagen informatie verspreidden over de kernwapens die daar liggen. Frits, Susan en Margriet gingen later in de zomer naar het Duitse Büchel om te protesteren tegen de Amerikaanse kernwapens daar.

Herman deed mee aan een Greenpeace-actie, en Susan en Sofie aan de herhaalde acties van Fossil Free Culture tegen de betrokkenheid van Shell met het Concertgebouw. Velen van ons hebben ook met Christian Climate Action meegedaan: in juli met een banner-drop en in oktober met getijdengebeden tijdens de Extinction Rebellion blokkade van de Museumbrug in Amsterdam.

De Dorothy-gemeenschap

De Dorothy-gemeenschap, waar Sofie, Herman, Anna en Willem deel van uitmaken, is al een paar jaar op zoek naar een geschikte locatie voor een nieuwe gemeenschap. Het laatste half jaar waren ze in gesprek met ATD Vierde Wereld, een organisatie die zich samen met de allerarmsten inzet voor het uitbannen van armoede. ATD heeft een boerderij in Wijhe. De Dorothy-gemeenschap verkende de optie om daar tijdelijk te gaan wonen. Maar toen kwam er opeens nog

een mogelijkheid voorbij en moest er een moeilijke keuze gemaakt worden. In de zomer van 2020 komt namelijk de locatie aan de rand van Amstelveen beschikbaar waar al twee jaar op gewacht wordt. Uiteindelijk kozen ze hiervoor. Vanaf maart 2020 is het Noëlhuis dan ook op zoek naar nieuwe (kern)teamleden.

Gastvrijheid

Het is een tijdje vrij rustig geweest in het huis, met een stabiele en gezellige groep gasten. Aan het einde van de zomer heeft

Tamba ons verlaten om zijn procedure te beginnen in een AZC. Éloïse, een rustige en intelligente vrouw uit Congo, is tijdens haar zwangerschap bij ons komen wonen en daagt ons allen uit om onze kennis van de Franse taal op te frissen. Van onze vorige huisgenoten zijn Abigail en Lucy allebei inmiddels bevallen van een meisje en een jongetje. Adelle, de moeder van kleine Michael, heeft inmiddels ook papieren gekregen, net als Raed. Ex-huisgenoten Teshale, Amid en Raed komen vaak gezellig mee-eten en mee-

werken in de tuin. Andere mensen komen ook vaak om onze wasmachine of douche te gebruiken, en wat kleding uit de weggeefspullenkast mee te krijgen. Helaas moeten we ook nog steeds vaak 'nee' zeggen tegen mensen in nood die een slaapplek zoeken. Maar elk mens dat we mede dankzij jullie aller steun van de straat kunnen helpen en bij ons een bed en een gemeenschap kunnen aanbieden, is een bron van vreugde. Ω

De prinses van Sint Pe

Haar taarten zijn misschien wel de beste baksels van Nederland. Ze is sterk, vriendelijk en behulpzaam. Zij droomde niet van een leven buiten Rusland. In een Congolees dorp had ze chieft kunnen zijn. Toch woont Veronika met haar dochter Helina sinds februari in het Noëlhuis.

- door Gerritjan

In Sint Petersburg kwam ze ter wereld en groeide ze op. Veronika's moeder had roots in Tatarstan, haar vader kwam uit Congo. Die mix maakte haar huidskleur bruiner dan van de gemiddelde Rus. "Toen ik naar school ging en meer buiten kwam, voelde ik me anders. Kinderen staarden me aan. Als ik nu mensen met een donkere kleur ontmoet, noemen zij mij wit. Ik had geen enkel idee wat racisme was. Soms voelde ik me wel verdrietig." Toch was haar kindertijd niet slecht. Ze wist niet beter. En als enig kind werd ze verwend. "Ik groeide op als een prinses."

Kleur

Na haar schooltijd wilde ze rechten studeren. Bij het toelatingsexamen werd verteld dat ze niet het juiste voorkomen had. Ze kon maar beter economie gaan studeren. "Mijn gezicht paste niet in de rechtszaal." Met deze afwijzing werd door al haar dromen en toekomstplan-

nen een dikke streep gezet. "Na wat omzwervingen ben ik afgestudeerd, in notabene economie."

En haar schoolperiode? "We gingen in uniform naar school, een bruine jurk met een wit schort. Op een dag werd ik in elkaar geslagen. Het witte schort was rood van het bloed. Het was normaal. Niemand kende mijn naam. Ze noemden me Negre. Er was zelfs een leraar wiskunde die zei dat mulatten andere hersens hebben." Ze kreeg daarom dus maar andere opdrachten dan haar klasgenotes. Zelfs toen Veronika voor het eerst in Europa met de bus ging, gaf ze witte mensen eerst de ruimte om te gaan zitten.

Familie

Haar moeder studeerde geschiedenis. Vanuit Congo-Brazzaville kwam haar vader geologie studeren in Sint Petersburg. Daar ontmoetten zij elkaar in 1973. De relatie werd niet geaccepteerd. "Het werd gezien als landverraad, ook al was mijn vader communist." Moeders raakte zwan-

ger. Zes maanden voor Veronika's geboorte ging haar vader met een diploma op zak terug naar Congo. Ze hebben nooit meer iets van hem gehoord. Haar moeder is nooit meer opnieuw getrouwd. "Mijn moeder gaf me een kleine pasfoto. Die nam ik altijd met me mee in mijn broekzak. Zo ging ik er op uit met mijn vader. En als er om gevraagd werd kon ik hem laten zien." Die foto raakte ze kwijt, waarschijnlijk onderweg of in de wasmachine.

"Ik herinner me een dag. Ik was vijf jaar. Ik wandelde in het centrum met mijn oma. Een donkere man stapte op ons af. Hij had mijn kleur gezien en was benieuwd naar mijn verhaal." Ze vertelden het verhaal van Veronika en daarna zei die vent: "Ik kom ook uit Congo. Je wacht een grote verrassing." Die kwam er niet. Toen Veronika later haar vaders familie ontmoette, ontdekte ze dat haar vader die week in Sint Petersburg was geweest voor zijn werk als minister van mijnbouw. Van hen kreeg ze ook een nieuwe afdruk van die ene foto.

Geloof

Na de universiteit vond ze direct werk. Het bedrijf waar ze haar afstudeerscrip-

tersburg

tie deed, bood een mooie baan aan. "Stom genoeg ben ik daar snel mee gestopt. Ik ontmoette een man. Bij het eerste treffen had hij een van zijn twee zoons meegenomen. Deze sprak me gelijk aan met 'mamma Veronika'." De jongens kwamen uit een gemengd huwelijk. Ook zij hadden het lastig met hun huidskleur. "Ik moest wel voor ze zorgen. Ik kon geen 'nee' zeggen."

Ze trouwde, zegde haar baan op en verhuisde naar Moskou. Haar man was or-

thodox Moslim. Veronika deelde zijn geloof, maar niet de orthodoxie. "Op de eerste dag na ons trouwen gaf hij mij een hoofddoek. Ik stond met mijn mond vol tanden. Maar langzaam begon ik de hijab te dragen. Ik begon vijf keer per dag te bidden."

Het was de tijd van de eerste oorlog in Tsjetsjenië. Er waren meerdere bomaanslagen in Moskou. Moslims kregen publiekelijk de schuld. Er was alleen nog plek voor de Russisch-Orthodoxe kerk.

"Voor mijn man was het makkelijk. Hij kon met zijn auto door het verkeer. Maar ik moest van hem gesluierd over straat lopen. Wanneer ik de straat op ging, werd ik vaak staande gehouden door de politie. Ik moest steeds mijn paspoort tonen." Mensen op straat staarden haar aan. Met elke bom groeide de haat. Ze kon de metro niet meer te nemen. "Vrouwen zoals ik werden op het perron in elkaar geslagen."

Kinderen

Tien jaar bleef ze in Moskou. Haar man ontmoette een vrouw uit Marokko en bracht haar mee naar huis. "Toen heb ik gezegd dat ik daar niet in mee wilde gaan, polygamie is niets voor mij." Ze vertrok.

De twee jongens kon ze echter moeilijk loslaten. Daarom kon ze niet terug naar Sint Petersburg. Haar ex maakte het haar heel lastig de jongens nog te zien. Daarom stopte ze opnieuw met een goede baan om te gaan werken op de school van de stiefzoons. Ze kreeg kort iets met een oud-collega. Ze raakte zwanger. Haar dochter Helina werd in 2012 geboren. De vader van Helina overleed enkele jaren later. Veronika was toen al met Helina terug verhuisd naar Sint Petersburg.

Inmiddels was Helina de prinses geworden, in de watten gelegd door moeders en oma. “Ze is nog wel meer verwend dan ik. We hadden meer te besteden. We konden vrij reizen. We hebben veel landen van Europa bezocht.”

Naaien

Ze werkte nu freelance vanuit huis aan onder andere websites. In Moskou had ze al een klein atelier gehad, gespecialiseerd in moslimkledij. Terug in Sint Petersburg was er meer tijd. Helina ging naar het kinderdagverblijf. Veronika wilde weer gaan ondernemen. Dit keer wilde ze een fabriek beginnen gespecialiseerd in bedrijfskleding. Ze besloot om eerst maar eens een tijdje bij een concurrerend atelier in dienst te gaan. “Ik mocht daar wel patronen komen knippen.”

In het naaiatelier van haar nieuwe baas is het geen zuivere koffie. Dat had ze al snel door. Er worden werknemers uitgebuit die geen kant op kunnen in de samenleving: illegalen en ex-gedetineerden. Veronika spreekt zich uit als twee moslim collega’s hun dagelijkse gebeden niet of nauwelijks mogen doen. Ze wijst haar baas op de rechten van de werknemers. Dat wordt haar niet in dank afgenomen. “Enkele dagen later kwam mijn baas naar me toe en beschuldigde me van een fout. Het ging om iets kleins.

Het was ook niet eens waar. Maar ik moest haar belachelijk veel geld betalen om de schade te vergoeden.” Betalen deed ze niet. “Ik heb haar gezegd dat ze maar naar de rechter moest gaan als ze een punt had.”

In de avond werd er thuis aangebeld. Voor de deur stond dezelfde politieagent die ze ook wel eens bij haar werk had gezien. Eenmaal binnen sloeg de man haar gezicht kapot en vertrok. Ze ging naar de dokter. Die belde de politie. “Die vonden dat ik eerst aangifte moest komen doen. Maar hoe kan je aangifte doen als het juist de politie is die je elkaar slaat?” De tandarts en vrienden drongen er bij haar op aan om toch aangifte te doen. Dat deed ze. Het leven ging verder. De wonden genazen.

Maffia

De lokale maffia liet Veronika echter niet met rust. “Op een dag om een uur of acht in de avond ging ik nog even naar de winkel om iets kleins te kopen. Ik werd van de straat geplukt en in een auto gesleurd, ontvoerd. Dertien dagen ben ik in de kelder van een dorps huis vastgehouden. Ik kreeg af en toe en toe een beetje koud water en wat noodles.” Veronika vertelt liever niet wat ze verder meemaakt in die kelder. “Daar ben ik nu voor in behandeling.” Uiteindelijk kwam ze vrij na het ondertekenen van meerdere

verklaringen. Haar schuld werd vastgesteld op een miljoen roebel, dat is €15.000. Ook moest ze verklaren dat ze niet door de politie in elkaar was geslagen, maar door een dronken persoon.

Op advies van vrienden vertrokken Veronika en Helina voor een paar weken naar Parijs. Terug in Sint Petersburg werd een vriendin samen met Helina aangevallen op weg naar school. Dat was de druppel. Op 24 februari 2017 vertrokken ze definitief. Eenmaal bij haar kennissen in Parijs bleek dat door een Nederlands visum Nederland de enige weg was tot een legaal verblijf in Europa. Op een koude winterochtend brachten haar vrienden haar naar het aanmeldcentrum in Ter Apel. “Ik had geen enkel idee op dat moment wat asiel inhield. Vluchtelingen kende ik van de televisie. Daarbij denk je toch aan Syrische mensen?” Ω

Tweehonderd dagen vasten

- door Gerard

Vaak kunnen we ons nauwelijks iets voorstellen bij de situatie die onze huisgenoten zijn ontvlucht. Leven in een dictatuur als Eritrea? Daarna het hoofd boven water zien te houden als ongeletterde moeder met twee kinderen in een vluchtelingenkamp in Ethiopië? En dan de tocht naar Europa, waar ze in Nederland belandden. Rahwa kwam anderhalf jaar geleden kennismaken. Ze gaf aan dat zij en haar twee zoons liever niet met ons mee wilden eten, omdat ze op grond van hun geloof strikte regels voor het vasten volgen. Omdat het geloof voor veel van onze huisgenoten een grote steun is, vinden we het belangrijk om religieuze gebruiken te respecteren. Maar niet mee eten? De gezamenlijke avondmaaltijd is de kern van ons gemeenschapsleven.

Het vasten in de Eritrees-orthodoxe kerk, zo leerden we later, houdt in dat de gelovigen op woensdagen en vrijdagen en daarnaast in voorbereiding op kerkelijke hoogfeesten niets eten dat van een dier afkomstig is. In totaal gaat het om 200 dagen per jaar.

We konden Rahwa enigszins geruststellen. Een paar jaar geleden hebben we een

veganistische lijn ingezet, omdat dat beter is voor de aarde en allen die daar leven. Ik heb indertijd vergeefs opgeworpen dat gastvrijheid en zo'n radicale levensstijlkeuze op gespannen voet staan met elkaar. Maar nu kwam het goed uit. Kaas is alleen te vinden in onze koelkast als het gedoneerd is. De kok van de dag mag vlees of kip koken, maar moet er dan wel voor zorgen dat ook de vegetariërs en veganisten een volwaardige maaltijd hebben.

Rahwa zat in het begin terughoudend, zo niet wantrouwend, bij de maaltijden. Maar na een tijdje ontspande ze. Ze kijkt tijdens de vastenperiodes kritisch of er echt niks dierlijks op haar bord wordt geschept. Af en toe de teugels vieren en schipperen met de omstandigheden is

er voor haar niet bij. Bij twijfel houden zij en haar oudste zoon het bij droge rijst. De jongste van vijf eet gezellig wat de pot schaft, zolang hij het lekker vindt. Toen ik vroeg in het voorjaar nadacht wat ik zou doen voor de Veertigdagentijd, hakte ik eindelijk de veganistische knoop eens door, tijdelijk tenminste - enigszins tot verbazing van de anderen in de gemeenschap. Als mijn huisgenoten zo strikt veganistisch kunnen eten voor de vasten, kan ik dat toch ook?

Ik moet zeggen: het viel mee. Koffie was de lastigste horde om te nemen. Daar moet voor mij melk bij, desnoods soja- of havermelk. Maar dat is buitenshuis niet vaak verkrijgbaar. Onderweg ben ik een te postmoderne westerse gelovige om geen water bij de wijn te doen. Ω

Hildegard van Bingen:

De Duitse mystica Hildegard van Bingen (1098-1179) wordt algemeen gezien als een van de opmerkelijkste mensen van de middeleeuwen. Toch staat ze, minstens geografisch, niet zo ver van ons af. Het grootste deel van haar leven speelde zich af in het Rijngebied tussen wat nu Koblenz en Frankfurt is, dus in Duitsland.

- Heleen Ransijn

Hildegard was een 'femina universalis'; wij zouden nu zeggen: een renaissance-mens. Tegelijk was ze - als middeleeuws kind van haar tijd - diep religieus en spiritueel, doortrokken van de toen heersende christelijke visie op de mensheid, maar soms ook verrassend 'modern' in haar boodschap aan de wereld.

Wat Hildegard in haar eigen tijd vooral opmerkelijk maakte, was het feit dat ze een vrouw was; een vrouw die zich niet liet beperken door de rol die de middeleeuwse samenleving aan vrouwen voorschreef. Ze correspondeerde met de groten van haar middeleeuwse wereld, zoals Bernhard van Clairvaux; schreef haar beroemde muzikale composities en haar natuurkundige geschriften; en zij kreeg goddelijke visioenen die zij in uiterst poëtische taal beschreef.

Zelf schrijft ze later dat ze vooral tot intellectueel inzicht is gekomen dankzij die visioenen, maar er zijn redenen om

deze uitspraak te relativieren. Want Hildegard geeft in haar werken, brieven en muziek blijk van een grote algemene ontwikkeling. Zij heeft kennelijk een gedegen opleiding in het klooster gekregen, wat overigens ook geheel in haar tijd paste.

Hildegard als mystica

In de tijd van Hildegard ging studie van de theologie hand in hand met die van de zogeheten 'vrije kunsten': literatuur, retorica, logica, sterrenkunde, rekenkunde, meetkunde en muziek. Ze ging ook hand in hand met meditatie en gebed, of zoals het nog steeds in kloosterjargon wordt genoemd: contemplatie. In het geval van Hildegard, en van verschillende andere middeleeuwen, verdiepte die contemplatie zich tot mystiek. Je zou het onderscheid tussen theologie en mystiek kunnen omschrijven als het onderscheid tussen zoeken naar kennis over God en zoeken naar *persoonlijke omgang met God*. Al was dat onderscheid in de

Middeleeuwen lang niet zo scherp als het later zou worden. Voor middeleeuwers was het juist de omgang met God, in contemplatie, die tot kennis over God leidde.

Wat Hildegard tot een mystica maakt zijn vooral haar visioenen en wat zij hier zelf over schreef in haar belangrijkste werk *Scivias* ('Ken de wegen'). Ze is daarbij vooral betrokken bij wat je zou kunnen noemen: de kosmische dimensie van de werkelijkheid. Het gaat over het ontstaan van de wereld; ontstaan van het kwaad; menswording; einde der tijden en gelukzaligheid. Hildegard is gefascineerd door de kosmos, in het bijzonder het ontstaan ervan. Dat is wat ze dan ook, keer op keer, beschrijft.

Maar er is ook een 'kosmisch drama' aan de gang. Een strijd tussen goed en kwaad. Een verhaal van bloei, val, gevolgd door mogelijke neergang of mogelijke opstanding en finale: eeuwigdurende bloei. Dit kosmische verhaal verbindt Hildegard bovendien met de begrippen 'viriditas' (groenheid), 'vis' (kracht) en 'virtus' (deugd). Het gaat te ver om die uiteen te zetten, maar dit zijn in ieder geval begrippen die je bijvoorbeeld ook in haar liederen steeds weer terugvindt.

femina universalis

Een vrije vrouw

Aan de ene kant is Hildegard in haar werk erg traditioneel-middeleeuws. Aan de andere kant heeft ze ook heel eigen ideeën. In haar visie is de mens bijvoorbeeld geschapen als een vrij wezen. Ze zegt onder meer: "Mens, wordt wat je reeds bent, een mens." Dit is in de middeleeuwen ongewoon: het overheersende middeleeuwse mensbeeld is hiërarchisch, met de mens in de eerste plaats ondergeschikt aan God.

Theologisch is Hildegard, ondanks haar originele geest, altijd aan de kant van de

orthodoxie gebleven. Ze heeft ook nooit het mannelijk leiderschap van de kerk betwist. Ook hierin was ze, met al haar originaliteit, een vrouw van haar tijd. Wel gebruikte ze in haar liedteksten veel vrouwelijke beelden voor God. Je zou kunnen zeggen: in haar geschriften was ze recht in de leer, maar in haar vrijere uitingen toont ze zich een vrije vrouw.

Het was die vrijheid die Hildegard de vrijmoedigheid gaf om de groten van haar tijd gevraagd en ongevraagd van raad te voorzien. Het was ook die vrijheid die haar in staat stelde om haar eigen weg

te gaan met de gemeenschap die zij leidde. Toen Hildegard abdis geworden was van het klooster in Disibodenberg waar zij opgegroeid was, groeide de gemeenschap van zusters daar in korte tijd meer dan het gebouw aankon. Zij nam daarop het initiatief tot de bouw van een nieuw klooster op de Rupertsberg bij Bingen aan de Rijn. Het vrouwenklooster in Disibodenberg was nog afhankelijk geweest van het Benedictijner mannenklooster in dezelfde plaats, maar het nieuwe klooster zou onafhankelijk zijn. Dit bracht Hildegard in conflict met de abt van het mannenklooster, maar dat weerhield haar er niet van om door te gaan met het nieuwe klooster. In dit geval ging zij dus wel in tegen het mannelijk leiderschap. Hildegard was, om het in de taal van onze tijd te zeggen, 'picking her battles'. Zij kon dit ook doen omdat zij - wellicht door haar persoonlijkheid, wellicht door haar opleiding, wellicht door haar vermogen om verder te zien dan het zichtbare, of wellicht door een combinatie van alle drie - met gezag kon spreken. Een *femina universalis*, een vrouw met zoveel kennis van zaken, breekt als het moet dwars door alle mannelijke bekrompenheid heen. Ω

No New Nukes

Dit voorjaar reisden Susan (CW Amsterdam) en Chris (CW Dortmund) naar de V.S. Hoofddoel was deelname aan een actie in Kansas City, waar nieuwe B61-12 bommen worden gemaakt voor stationering in Europa. Impressies van een roadtrip vol ontmoetingen met Catholic Workers.

11 - 13 mei: Colombia, Missouri

We worden warm onthaald door Steve Jacobs die we nog kennen van een Europese CW-bijeenkomst. In deze Catholic Worker is nachtopvang voor 10 mensen en kunnen mensen tweemaal daags mee eten. We hebben lekker met Steve

geroddeld over de laatste nieuwtjes binnen de beweging.

16 -17 mei: Chicago, Illinois

Su Casa CW biedt opvang aan vluchtelingen uit Latijns-Amerika. Overal in huis hangt kunst gemaakt door voormalige gasten. In de grote tuin is men bezig een klein voedselbos aan te leggen. Regen wordt opgevangen in vier enorme tonnen. Ze houden er ook bijen!

18 -20 mei: Des Moines, Iowa

De Catholic Worker hier bestaat uit vier (!) huizen, allemaal bij elkaar in de buurt. Zaterdag na de lunch vertrokken we om deel te nemen aan een actie bij de Drone Command Base. Daar bedienen jonge mensen van achter schermen drones, die aanvallen uitvoeren in verre landen. Ze moeten op basis van vage beelden en vage informatie beslissingen nemen over leven en dood. Vijf mensen werden gearresteerd toen ze naar de ingang liepen met een spandoek. Wanneer ze zouden worden losgelaten? Misschien

na een dag, maand of jaar? Wel confronterend, want in Nederland zou je waarschijnlijk niet eens worden gearresteerd voor wat zij hadden gedaan.

21 mei: Maloy, Iowa

Maloy is een dorpje met slechts 25 inwoners. We zijn blij Betsy and Brian weer te zien. Ze bieden gastvrijheid in hun CW boerderij, hebben een grote moes-

tuin en katten, geiten en kippen. Wat hebben we lekker gegeten! Wat hebben we prachtige gesprekken gevoerd!

26 – 29 mei: Kansas City, Missouri
Kansas City is beroemd voor jazz, barbecue en de productie van kernbommen. We verblijven in de Cherith Brook CW. De gemeenschap biedt maaltijden aan mensen uit de buurt. Men kan er dou-

chen en schone kleding halen. Ook hier weer een grote moestuin met bijen, 40 kippen en 4 eenden. Op maandag gingen we naar de National Security Campus (wat een Orwelliaanse naam!), waar kernbommen worden gemaakt. We hoorden ontroerende en indrukwekkende verhalen van medewerkers in de fabriek die ernstig ziek waren geworden door het werk en waren overleden. Daarna stapten we een paarse lijn over die op de grond was geverfd door de militairen, werden gearresteerd en na een uur al-

weer vrijgelaten. Het leek wel een absurd toneelstuk...

30 mei: Rochester, NY

Hier heeft Peter Maurin begin jaren '40 nog geslapen! In de winter is St. Joseph House elke nacht open en worden matrassen voor ongeveer 20 mensen naar de eetkamer gesleept. 's Ochtends vroeg wordt alles weer opgeruimd wanneer alles moet worden klaargezet voor de soepkeuken 's middags. Wow!

13 juni: New York City

De laatste dagen van ons verblijf logeren we in Maryhouse CW. Anthony, een derde generatie Catholic Worker, laat ons de stad zien. Het meest indrukwekkend is de gedachtenisplek voor 9/11. Anthony vertelt hoe voor zijn gevoel alles eventjes op zijn plek viel toen mensen elkaar na de aanslag hielpen en er zoveel goede wil was om dingen beter te maken. Maar al drie dagen later werd dat gevoel de bodem ingeslagen toen er gesproken werd van wraak en oorlog tegen het terrorisme. Ω

Het gehele verslag van de reis is te vinden op <https://no-new-nukes.blogspot.com/>

Een kijkje in de keuken van o

De London Catholic Worker wordt sinds afgelopen juni tot eind dit jaar versterkt door Margriet. Hoe ziet het leven daar eruit? Wat maakt ze allemaal mee? Een dag in het Guiseppe Conlon House door de ogen van Margriet.

- door Margriet

Het is kwart over zes. Mijn wekker gaat. Ik sta op en kleed me snel aan. Om half zeven trek ik de poort zo zachtjes mogelijk achter mij en mijn fiets dicht en zwoeg de steile helling van Mattison Road omhoog, op weg naar de Ladies Pond in Hampstead Heath. Na een bijzonder verfrissend rondje zwemmen samen met een paar andere dappere vroege vogels fiets ik even na zevenen naar de dichtbij gelegen kerk van St. Dominic voor de ochtendmis.

Een uur later ben ik weer thuis, waar het nog even stil is als toen ik vertrok. Ik heb nog een half uur voor ik aansluit bij het ochtendgebed. De 15 minuten stilte tijdens het gebed doen me goed en ik bedenk hoe ik verknocht aan het raken ben aan stilte. Vorig jaar begon ik al met Centering Prayer met Daan, dagelijks 20 minuten mijn mond houden, stilzitten en ruimte maken voor God. Hier is de stilte iets makkelijker te vinden; het huis is een stuk groter. Het gebed vindt zelfs plaats in een echte kerk die bij de gemeen-

schap hoort, al wordt de ruimte voornamelijk gebruikt voor de opslag van allerlei onsamenhangende spullen. In de voormalige biechthokjes staan kasten vol blikken, pakken en potten eten.

Het is met name door de afwezigheid van kinderen dat er veel minder lawaai is. En al maakt dat de stilte intenser, toch wens ik met grote regelmaat dat hier net als in het Noëlhuis kinderen zouden rondrennen, om teveel lawaai te maken en vrolijke reuring te brengen in de levens van onze gasten. Gelukkig lopen Carla en Harricat rond, twee katten die voor wat zachtheid en aaibaarheid zorgen in dit (grotendeels) mannenhuis-houden, al blijven ze maar last hebben van luizen en laten ze overal haren achter.

Ochtendoverleg

Om 10 uur houden we een overlegmoment. De vrijwilligers die die dag aanwezig zijn zitten in de *backroom* bij elkaar. Hier staan wat heerlijk diepe fauteuils en een bank met een tv waar de vrijwilligers zich kunnen terugtrekken. Broe-

der Johannes, die voorheen in Calais werkzaam was en nu hier is neergestreeken, heeft vandaag *duty* en de Canadese Bramble is *on backup*.

We bespreken wat we van de dag verwachten. Johannes heeft schoonmaakwerk te doen bij de douches en wc's en wil ook de grote plastic bakken waar gedoneerd brood, sandwiches en zoete deegwaren in worden bewaard een beurt geven. Dagelijks krijgen we donaties binnen van winkels uit de buurt. Eens per week - vandaag - een grote. Veel gebruiken we zelf, een deel van het brood breng ik morgenochtend langs bij de plaatselijke moskee, waar het wordt uitgedeeld bij het vrijdagmiddaggebed. Een ander deel wordt uitgedeeld bij de gaarkeuken komende zondag, waar zo'n 70 dak- en thuisloze mensen komen voor een warme maaltijd. Bramble heeft wat werk aan de website te doen en wil graag werken aan een artikel voor de nieuwsbrief. In de middag - wanneer alle gasten uit huis zijn en wij allemaal pauze hebben - zal zij de daggasten verwelkomen die twee keer per week langskomen voor een praatje, wat eten en een douche. Roland heeft allerlei kleine taakjes te doen, maar belooft dat hij zal beginnen met een poging om het internet

de London Catholic Worker

weer aan de gang te krijgen. Wat dat betreft is het net of ik thuis in Amsterdam ben; ook hier werkt het internet soms en is er altijd wel iets kapot of ernstig zoek.

Klusjesvrouw in wording

Mijn plan voor vandaag is allereerst om met Chris (een vrijwilliger uit Birmingham die af en toe een paar dagen komt logeren om klusjes te doen) verder te werken aan de nieuw gebouwde muur die een kamer in tweeën deelt. Het hou-

ten frame staat en de gipsplaten heb ik gisteren gemonteerd. Voor vandaag staat een workshop pleisteren op het programma; iets dat ik nog nooit heb gedaan. Maar Chris is een goede docent en ik heb erg veel lol in het leren van nieuwe praktische vaardigheden. Hij is zich erg bewust van het feit dat Engels mijn tweede taal is. Elk woord waarvan hij denkt dat ik het misschien niet begrijp herhaalt hij vragend halverwege de zin en vraagt of ik het ken. Hij onderschat mijn woordenschat een beetje, maar dat is

wel een leuke afwisseling met de mensen die compleet vergeten dat ik niet Engels ben en vragen naar de herkomst van (Engelse!) woorden in de veronderstelling dat ik het antwoord wel zal weten. Het is een bijzondere ervaring om in een andere cultuur te duiken. De gemeenschap is behoorlijk internationaal. De gasten zijn uiteraard allemaal niet-Europees, maar ook de vrijwilligers komen grotendeels van buiten het Verenigd Koninkrijk. Maar toch leer ik veel over de Britten. Bij mensen hier die dichtbij me staan begin ik soms per ongeluk in het Nederlands te praten - een teken voor mij dat ze me dierbaar zijn. Omgekeerd heb ik af en toe aan de telefoon met familie of vrienden de neiging Engels te praten. Het is soms chaos in mijn hoofd.

Rechtszaken

Het is 13.00 uur en de meeste vrijwilligers die in huis zijn nemen nu pauze. Ik werk door met Chris, zodat ik de avond vrij heb. Bovendien is dit een klus die niet kan wachten wanneer het pleister eenmaal gemixt is. Als we halverwege de middag klaar zijn, werk ik wat op de computer. Ik moet een en ander bijlezen aan e-mails over de acties die we de

afgelopen zomers in Büchel hebben gedaan rondom kernwapens. Ook lopen er hier inmiddels twee rechtszaken waar ik me op moet voorbereiden: een voor mijn arrestaties bij de wapenbeurs in september en een voor een klimaatactie van Extinction Rebellion. Mijn goede voorname is om het hier voorlopig bij te houden aan acties met juridische gevolgen, want het moet niet te gek worden met die *works of resistance*.

Spirituele gids

Aan het eind van de middag belt zuster Katrina aan. Ze woonde in het Giuseppe Conlon House toen het net was opgericht. Tijdens de wapenbeurs deed ik

een actie met haar en dat was een prettige samenwerking. Kort daarvoor had ik haar gevraagd of ze mijn spirituele gids wilde zijn. Daar was ze gelukkig toe bereid. Het wordt alle vrijwilligers hier in huis aangeraden iemand te zoeken met wie je kunt praten over je spirituele leven en ontwikkelingen. Ik had daar niet eerder serieus over nagedacht en omdat ik maar kort zou blijven had ik nu ook geen voornemens er werk van te maken. Maar toen ik Katrina ontmoette veranderde dat, omdat ze mijn leven van gastvrijheid, eenvoud, geweldloze acties en gebed zo goed begrijpt en grotendeels zelf ook leeft. Ik vind het altijd spannend mezelf open te stellen voor

een ander op dit niveau en moet ik ook nu weer even een drempel over. Maar het gesprek doet me goed en ik ben blij dat Katrina de tijd heeft vrijgemaakt om mij te zien.

Inmiddels is het al bijna tijd voor het avondeten. Johannes loopt met een belletje door de kerk, de hal en naar het huis zodat iedereen weet dat het eten klaar is. We hebben een heerlijke maaltijd samen waarna ik me terugtrek om wat te lezen. Maar na een uur komt Mirjam aankloppen; er wordt een film gekeken in de *backroom*, of ik mee wil kijken? Ik heb er wel oren naar en leg het boek weg, evenals mijn voornemen om op tijd te gaan slapen... Ω

Dit blad op de mat?

Ontvangt u 'n Korrel Zout nog niet per post, maar wilt u hem wel twee keer per jaar ontvangen (indien mogelijk tegen een kleine donatie)? Meld u aan via het online formulier: www.noelhuis.nl/abonneren Hier kunt u ook wijzigingen doorgeven of u afmelden voor 'n Korrel Zout.

Aanmelden kan ook per post: vul het onderstaande strookje in en stuur deze op naar het Jeannette Noëlhuis: Dantestraat 202, 1102 ZR Amsterdam.

Naam:

Straat:

Postcode:

Huisnummer:

Stad:

Of wilt u hem liever per mail ontvangen? Vul dan alleen hier uw e-mailadres in:

Holy Trientje

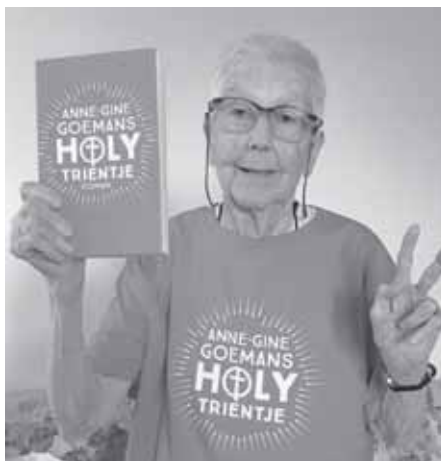
In oktober kwam Anne-Gine Goemans op bezoek. Een echte boekenschrijfter! Ik had honderd vragen, maar het gesprek ging een andere kant op. Ze vroeg ons vooral: “Wat doen jullie tegen de kernwapens in Nederland?”

- door Susan

Anne-Gine Goemans is de schrijfster van het boek 'Holy Trientje' dat kort geleden is uitgekomen. Het gaat over een vrouw die met frisse tegenzin haar tante, een non, helpt bij een 'ploegscharenactie' op de vliegbasis Volkel. De roman is geïnspireerd door de actie van Megan Rice, een Amerikaanse zuster.

Megan Rice was in 2016 op bezoek in het Noëlhuis om te vertellen over haar ploegscharenactie. In 2012 is Megan, 82 jaar destijds, met twee anderen het zwaar bewaakte terrein van de Y12 National Security Complex in de VS binnengegaan. Daar schreven ze vredesteksten op de muren van de hoog-verrijkte uranium-opslag.

Anne-Gine Goemans deed tijdens het schrijven van haar vorige boek 'Honolulu King' onderzoek over de atoombom op Hiroshima en de vreselijke gevolgen ervan. Ze besloot daarop een boek over atoomwapens te schrijven. Het moest wel een leuk boek worden. Dat valt nog niet mee met zo'n ernstig onderwerp. Toen Goemans het verhaal van Megan

Megan Rice met het boek

Rice hoorde, zag ze een kans om een spannend verhaal te schrijven. Ze is overigens niet de eerste die door Megan Rice's verhaal werd geïnspireerd. Zo is er ook in de Netflix serie 'Orange is the new Black' een personage gebaseerd op Rice. In 'Holy Trientje' gaat hoofdpersoon Regina op verzoek van haar tante Trientje op bezoek bij Megan Rice, die in het boek Kathleen wordt genoemd. Terwijl ze daar is worden ook de Catholic Workerbeweging en Dorothy Day zijdelings genoemd. Dat er in het boek personen,

plekken en gebeurtenissen voorkomen die voor mij bekend zijn maakte het boek extra leuk om te lezen.

Tante Trientje wil vervolgens ook een dergelijke actie doen in Nederland. Regina zoekt een bonte groep mensen bij elkaar om mee te doen, onder andere een man uit Fukushima en een vrouw van de Marshalleilanden. Twee gebieden die zijn getroffen door radioactieve straling: Fukushima vanwege de ramp met de kerncentrale en de Marshalleilanden omdat de V.S. daar atoomwapens hebben getest. Goemans is voor haar boek naar deze plekken gereisd om er onderzoek te doen. Hierdoor krijg je tijdens het lezen ongemerkt veel informatie over de vreselijke gevolgen van straling op mensen en natuur.

Al met al vind ik het een geslaagd boek en een goede aanvulling op wat er al bestaat om mensen in Nederland te informeren over atoomwapens. Toen ik Anne-Gine Goemans uitnodigde om op de koffie te komen, dacht ik dat ze vast alweer aan een volgend boek bezig was en helemaal niet meer bezig met atoomwapens. Dat bleek echter niet te kloppen. Sterker nog, ze moedigde ons aan om meer te doen tegen deze massavernietigingswapens. Ω

De zoektocht naar een

Toen de Catholic Workerbeweging in de crisis van de jaren '30 ontstond in de VS, werden Dorothy Day en andere Catholic Workers geconfronteerd met harde armoede. Dorothy schreef regelmatig over armoede, vrijwillige armoede en eenvoudig leven. Daar kunnen we ook in deze tijd van leren.

- door *Sofie*

De Netflix-serie rondom opruimgoeroe Marie Kondo is razend populair en er is al jaren een groeiende interesse voor retraits en mindfulness. Ik zie om me heen dat veel mensen op zoek zijn naar eenvoud en rust, terwijl ze zichzelf tegelijkertijd van alles opleggen waardoor ze die rust niet kunnen vinden. Loskomen van alle afleiding en een versimpeling van het leven is iets waar velen naar verlangen. De mens wil vrij zijn. En eenvoud brengt een grote vrijheid met zich mee. In mijn leven in het Jeannette Noëlhuis ontdek ik dat eenvoud en 'armoede' soms meer met overvloed te maken hebben dan we denken.

Kleine stapjes

Dorothy bewonderde Sint Franciscus en putte troost uit zijn voorbeeld in het groeien naar vrijwillige armoede. Ze schrijft: "Franciscus was 'de kleine arme man' en niemand was vreugdevoller dan hij was. Maar hij begon met angst en

beven, met tranen, verstopt in een grot voor zijn woedende vader [...]. Het was pas later, dat hij de armoede lief begon te hebben. Hij deed het stap voor stap, het leek te groeien in hem. Het kussen van de lepralijder was mogelijk een grote stap die hem bevrijdde van zijn gehechtheid aan wereldse bezittingen, kieskeurigheid en angst voor ziekte.[1]"

Dorothy schrijft dat we graag denken dat we in één stap bereiken wat we zouden willen, maar dat ze steeds meer ziet dat het leven bestaat uit veel kleine stappen. Het dagelijkse opgeven van je eigen wil en bezittingen ('armoede') is ontzettend moeilijk en wordt nooit makkelijker, zegt Day. Je kan jezelf 'uitkleden', alles opgeven, maar je zult telkens blijven zoeken naar comfort en luxe, wat dat dan ook is voor jou.

Arm voor een eerlijke wereld

Toch was dit een belangrijk proces dat Dorothy en vele andere 'heiligen' aan wilden gaan. Hierbij was niet alleen het geestelijke aspect de motivatie. Wat voor

Dorothy Day ook een rol speelde was het hoge percentage belasting dat in de Verenigde Staten gebruikt wordt voor oorlogsvoering. "Onze hele moderne economie is gebaseerd op voorbereiding voor oorlog en dat is een van de grootste argumenten voor armoede." Als bijna alles wat je verdient en uitgeeft bijdraagt aan oorlog, dan kun je maar beter niet teveel geld hebben, zo beargumenteerde zij.

Kiezen voor vrijwillige armoede gaat ook over het verlangen naar een eerlijke verdeling, zodat er genoeg is voor iedereen om te leven. Dorothy Day wijst op onze persoonlijke verantwoordelijkheid om eenvoudig te leven. Peter Maurin zegt het simpel in één van zijn 'Easy Essays': "Iedereen zou rijk zijn als niemand probeerde rijker te worden. En niemand zou arm zijn als iedereen probeerde de armste te zijn[2]." De vierde-eeuwse bisschop en monnik Basilius van Caesarea zei het misschien nog wel sterker: volgens hem is alles dat we méér bezitten dan we nodig hebben niet van ons, maar van de armen. Dat extra paar schoenen of het brood dat we voor morgen bewaren behoort toe aan degenen zonder voedsel of schoenen.

voud

In deze tijd heeft eenvoudig leven ook te maken met een breder bewustzijn over hoe we met de aarde omgaan. Duurzaamheid en eenvoud zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als we streven naar rechtvaardigheid voor de hele schepping, komen we al snel uit op een eenvoudige levensstijl.

Arm als gemeenschap

Het Noëlhuis is afhankelijkheid van de

materiële steun van anderen en vergelijken met het Nederlands gemiddelde leven we simpel. De armoede waar Dorothy Day over schrijft staat echter ver van ons bed. Toch zijn we geïnspireerd door haar woorden over eenvoudig leven en proberen we daar onze weg in te zoeken.

Specifiek over christelijke gemeenschappen schrijft Dorothy Day dat het ideaal en de praktijk in de loop van de tijd nog-

al eens ver uit elkaar zijn komen te liggen. Het is niet simpel om arm te blijven. Ze schrijft: "In de geschiedenis van de kerk hebben de heiligen steeds opnieuw de vrijwillige armoede benadrukt. Elke religieuze gemeenschap begon in armoede en ontberingen, maar met een vreugdevolle aanvaarding van ontberingen door de gewone priesters, broeders, monniken of nonnen die hun jeugd en energie aan goede werken gaven, be-

gonnen ze snel te 'bloeien'. Eigendommen vermeerderden zich, totdat bezit en gebouwen zich hadden opgehoopt; en, hoewel er nog steeds individuele armoede is in de gemeenschap, is er gezamenlijke rijkdom. Het is moeilijk om arm te blijven.[3]"

Een priester benadrukte in een brief aan Dorothy dat precariteit volgens hem een vaak vergeten, maar essentieel onderdeel is van vrijwillige armoede. "Precariteit stelt ons beter in staat de armen te helpen. Als een gemeenschap altijd bouwt, vergroot en verfraait, blijft er niets over voor de armen. We hebben daar geen recht op zo lang er ergens sloppenwijken en rijen hongerige mensen zijn."

Dat zijn radicale woorden. Als bewoner van een religieuze gemeenschap die al 31 jaar bestaat herken ik de moeite om echt in vrijwillige armoede te (blijven) leven. Is het écht nodig om de badkamers op te knappen? Kopen we tweedehands of nieuwe matrassen? Geven we het geld dat we méér hebben gekregen dan om in ons basisonderhoud te voorzien weg, of houden we een reserve voor slechtere tijden? In het Noëlhuis is gastvrijheid heel belangrijk, en onze gasten zijn juist blij met een beetje luxe na een periode van ónvrijwillige armoede. Allemaal afwegingen waar we steeds weer opnieuw naar moeten blijven kijken.

Maar welke keuzes je ook maakt, de precariteit die de priester aanhaalt heeft te maken met een belangrijk aspect van eenvoudig leven: afhankelijk durven zijn. Niet alles tot in de puntjes dicht timmeren, maar jezelf overgeven aan God en je naasten. Het heeft te maken met vertrouwen dat je genoeg zult hebben om van te leven, vertrouwen dat je met weinig gelukkig kan zijn, en vertrouwen dat we als mensen voor elkaar kunnen zorgen in plaats van ieder voor zich. Dat vergt moed, zeker in onze individualistische tijd en cultuur.

De rijkdom van eenvoud

Zonder mensen die ons financieel of op andere manieren ondersteunen, zouden we in onze gemeenschap niet kunnen doen wat we doen. Die relationele afhankelijkheid zorgt voor meer verbinding met anderen, met betrokkenheid op elkaar. En het brengt ons dicht bij onze huisgenoten die échte armoede kennen en gekend hebben.

Zelf ervaar ik het leven in de gemeenschap als overvloedig. We krijgen eens of tweemaal per week brood gedoneerd dat winkels over hebben aan het einde van de dag; ik kan altijd tweedehands kleding vinden in onze 'weggeefkast'; ik kan gewoon aanschuiven voor de avondmaaltijd zonder elke dag te hoeven kloppen; ik hoef de deur niet uit om mensen

te ontmoeten, en ik leer veel van onze gasten die genoodzaakt zijn om bij de dag te leven. En natuurlijk verlang ik soms wel naar elke dag vérs brood, naar een nieuwe dure jas, naar precies dat voedsel dat ik lekker en gezond vind, naar een eigen badkamer en meer persoonlijke ruimte. Eigenlijk ervaar ik het zoals Dorothy Day het zegt. Aan de ene kant is er een verlangen naar eenvoud en vrijwillige armoede. Aan de andere kant blijft het zoeken naar meer luxe en comfort altijd aan ons trekken.

Spiritualiteit van eenvoud

Aan het begin van dit artikel noemde ik het verlangen naar eenvoud in de vorm van rust en stilte. Vervolgens schreef ik veel over de materiële vrijwillige armoede als levensstijl. Deze twee vormen van eenvoud zijn met elkaar verbonden. Er zit een spiritueel en een materieel aspect aan de eenvoud. Dit samengaan van twee schijnbaar ongerelateerde zaken raakt de kern van christelijke spiritualiteit: Jezus was zowel goddelijk als menselijk. Wij zijn zowel geest als lichaam. Ik denk dat 'arm van geest' tegelijkertijd 'arm in bezit' betekent als we werkelijk streven naar gebalanceerde eenvoud in ons leven. In welke mate en vorm dat precies is, is ieders eigen zoektocht. Maar Jezus had het over geestelijke én materiële armoede, het een is zonder het ander moeilijk.

De eerste zaligspreking van de Bergrede is: 'Zalig de armen van geest', de armoede is de eerste trap van de zaligsprekingen, waarna de rest pas volgt. Het is het essentiële begin in het volgen van Christus. Wat betekent 'arm van geest' zijn? Jim Forest schrijft daarover: "Arm van geest zijn is mijn besef dat ik Gods hulp en genade meer nodig heb dan wat dan ook. Het is het bewustzijn dat ik mezelf niet kan redden, dat ik in principe weerloos ben. Dat geld noch macht mij van lijden en dood zal sparen, en dat ongeacht wat ik in dit leven bereik en verkrijg, het veel minder zal zijn dan ik wilde. Arm van geest zijn betekent bevrijd worden van angst. Angst is de grote kracht die ons weerhoudt van daden van liefde. Arm

van geest zijn betekent het loslaten van de mythe dat hoe meer ik bezit, hoe gelukkiger ik zal zijn. Armoede van geest is een loslaten van jezelf en van alles dat je opgesloten houdt in jezelf[4]."

Om spiritueel te groeien moeten we onze grote behoefte aan zekerheid dus loslaten. In de eenvoud en afhankelijkheid zullen we makkelijker waarheid vinden. Of zoals Jim Forest het samenvat: "We gaan het koninkrijk van God binnen als niets belangrijker is dan de absolute schoonheid van God."

Spirituele en fysieke ontleding ondersteunen elkaar. Het is moeilijker als daar een grote discrepantie tussen zit. Eenvoudig leven gaat over binnen én bui-

ten. In jezelf en in verhouding tot je omgeving. Dat versterkt elkaar. Door het leeg te maken in je hoofd en in je bezit, is er meer ruimte voor het ware, het Goddelijke, de oprechte verbinding.

En die eenvoud begint bij verwondering, als je het mij vraagt. Verwondering over het feit dat je bestaat, verwondering over de kleine dagelijkse schoonheid om je heen. Voor mij begint die verwondering vaak in de stilte in de gebedsruimte, waar ik na een dag vol werk en chaos gedwongen wordt om alles los te laten en mijn ogen geopend worden voor alle kleine wonderen die ik die dag heb mogen meemaken. Maar ook in de natuur, of aan onze kleurrijke tafel met gedoneerd voedsel, waar we als een grote familie samen genieten van onze eenvoudige overvloed. Ω

Dit artikel verscheen eerder in uitgebreidere vorm in het tijdschrift 'Herademing'.

[1] Dorothy Day, 'Poverty is to care and not to care', *The Catholic Worker*, April 1953, 1, 5.

[2] Peter Maurin, *Easy Essays*, Chicago: Franciscan Herald Press, 1984.

[3] Dorothy Day, 'Poverty and Precarity', *The Catholic Worker*, May 1952, 2, 6.

[4] Jim Forest, *The ladder of the beatitudes*, New York: Orbis Books, 1999.

Recept: Raeds hoummous

Raed is een vrolijke, sociale man uit Bagdad, Irak, die vorig jaar een tijd in het Noëlhuis woonde. Hij heeft het talent om met iedereen te kunnen lachen en kletsen, soms middels een bijzonder mengsel van Nederlands, Engels, Arabisch en luidruchtige gebaren. Toen Raed in huis woonde zette hij vaak een mooie lunch of speciaal ontbijt als verrassing voor iedereen neer in de keuken. Tegenwoordig is hij geregeld de chef-kok bij de Noëlhuis-barbecues in de tuin in Duivendrecht. Dit voorjaar heeft Raed eindelijk papieren gekregen na 13 jaar in Nederland! Dat werd natuurlijk met een uitbundige barbecue gevierd.

Een vaste side-dish op de barbecues is de fantastische hoummous van Raed. Extra lekker met Raeds gegrilde groenten, op de vegaburgers of bij de gepofte zoete aardappels. Als er wat overblijft na een barbecue-avond zijn we blij, want deze hoummous is ook heerlijk op brood. Wij vroegen Raed om zijn beste hoummous-recept met ons te delen.

Ingrediënten:

500 g. gekookte kikkererwten, uit blik of zelf gekookt
3 grote tenen knoflook
125 ml. tahin (sesampasta), liefst de lichtkleurige, vloeibare soort

evt. 100 ml. volle yoghurt
1 ½ geperste citroen (het sap ervan)
1 eetlepel zout
water toevoegen tot gewenste consistentie
Ter decoratie: olijfolie, gemalen komijn, evt. fijngehakte verse bladpeterselie

Laat de kikkererwten uitlekken in een vergiet.

Pel de knoflookteentjes en pers de citroenen. Doe de knoflook in een kleine kom samen met het citroensap en het zout. Mix dit met een staafmixer tot een zachte, vloeibare massa.

Doe de kikkererwten in een grote kom. Voeg het knoflook-citroenmengsel toe, daarna de tahin en eventueel de yoghurt. (Voor een geheel veganistische hoummous kun je de yoghurt door water vervangen; sojayoghurt geeft een net wat ander smaakje). Mix het geheel goed door met een staafmixer tot een fijne, gladde massa, en voeg aan het eind water toe naar smaak. Raed raadt aan om geduld te hebben bij het mixen, want het wordt echt lekkerder als je de tijd neemt om het helemaal glad en zacht te mixen.

Het liefst serveer je de hoummous mooi uitgespreid op een bord of in een ondiepe schaal. Giet een laagje olijfolie eroverheen en maak het af met gemalen komijn of met fijngehakte verse peterselie.

Voilà, dit is de echte Irakese hoummous – geniet ervan! Ω

Dan dragen we het samen

Alleen is maar alleen. Samen kan je meer, durf je meer. Mijmeringen over wat in het Jeannette Noëlhuis allemaal mogelijk is, omdat we het samen doen en daarbij veel steun krijgen.

- door Frits

Zoals de lezers weten, maken wij ons zorgen over nieuwe kernwapens. Wij gaven uiting aan die zorg afgelopen zomer met een flyeractie bij de vliegbasis Volkel en door deelname aan het internationale vredeskamp bij de Duitse vliegbasis Büchel. Voor dat laatste wilde Susan's baas haar geen vrij geven. Waarop Susan haar baan opzegde. Daan is betrokken bij het Christian Pea-

cemaker Team in Iraaks-Koerdistan. Afgelopen zomer ging hij er twee maanden naartoe om het team te versterken. In Londen is een Catholic Workergemeenschap met een kleinere kerngroep dan waarmee wij momenteel gezegend zijn. Een van hen wilde graag een time out, waarop Margriet naar Londen ging om daar te helpen. Susan bood onlangs zeven klimaatactivisten aan om bij ons te overnachten toen zij rond middernacht uit het cellen-

blok in de Bijlmer werden vrijgelaten. En dan nog de alledaagse gastvrijheid aan onze geïlegaliseerde medemensen, ook daar begin je niet zo snel aan als je er alleen voor staat. Samen, niet in de laatste plaats ook dankzij de solidaire steun van jou, lezer of lezeres, kunnen en durven we het aan om een vredesgevoel te laten gaan, gehoor te geven aan de vraag om hulp elders en om gastvrijheid te bieden. Wat een zegen! Ω

NOËLHUIS AGENDA

SAMEN KLUSSEN

Op 18 januari houden we een klusdag. Inclusief lekkere lunch en koffie en thee! Vanaf 10:00 uur gaan we kleine klussen doen, muren verven en gedoneerde groenten verwerken. Vind je het leuk om mee te helpen, meld je dan aan via mail of telefonisch.

Gebedsvieringen

Elke woensdagavond is er een oecumenisch avondgebed, om 20.00 uur. Speciale vieringen zijn er op:

- **woensdag 5 februari 2020:** viering rond Muriel Lester (1885 - 1968), Britse sociale hervormer en pacifiste.
- **woensdag 15 april 2020:** viering rond Corrie ten Boom (1892 - 1983), zij bood tijdens de Tweede Wereldoorlog met haar familie onderdak aan Joodse onderduikers. Na de oorlog werd zij evangeliste.
- **woensdag 17 juni 2020:** viering rond Evelyn Underhill (1875 - 1941), Engelse katholieke schrijfster en pacifiste, bekend om haar boeken over christelijke mystiek.

Ronde Tafelgesprekken

- **vrijdag 17 januari 2020:** Muziek wordt door bijna elke sociale beweging gebruikt. Wat maakt muziek en andere kunstvormen zo interessant voor protestbewegingen? Herman heeft zich verdiept in muziek als middel in geweldloze strijd en gaat daar met ons over in gesprek.
- **donderdag 5 maart 2020:** 'Zijn en doen': Hierover zal onze huisdominee Margrietha Reinders met ons in gesprek gaan. We maken ons druk en doen van alles voor anderen. Maar Jezus zegt niet dat Hij er 'voor ons' zal zijn, maar 'met ons'. Dat was ook het voorbeeld dat Hij gaf. Als we 'met' een ander zijn, dan willen we die ander leren kennen, ons open stellen en een relatie aangaan.
- **vrijdag 27 maart 2020:** 'Activisme en doelmatigheid': We gaan in gesprek over het doel en de middelen bij recente acties voor vrede en het klimaat. Welk resultaat beoog je? Hoe verhoudt de korte termijn zich tot lange termijn effecten? Hoe wegen we de neveneffecten van onze acties?

Films

- **vrijdag 7 februari 2020:** 'The Reluctant Radical' volgt activist Ken Ward bij zijn strijd tegen klimaatverandering. Hij overtreedt de wet bij zijn protesten tegen de fossiele industrie. Hij doet dat vanuit een gevoel van verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties. De film toont welke persoonlijke prijs hij daarvoor betaalt, maar ook welke voldoening het hem geeft gehoor te geven aan zijn morele overtuigingen.
- **vrijdag 17 april 2020:** 'Day of a Stranger' is een intiem portret van de wereldberoemde Trappist Thomas Merton. Het bestrijkt de periode vanaf 1965 toen hij een kluizenaarsleven leidde tot aan zijn vroegtijdige dood in 1968.

De film toont hem in zijn kluisenarij en laat zeldzame bandopnamen horen die hij toen maakte.

Beide films zijn in het Engels, zonder ondertiteling.

Leesclub

- **donderdag 7 mei:** We bespreken gedeelten uit het werk van Peter Kropotkin, de Russische geograaf, anarcho-communist en visionair. Voor deze leesclub wordt een reader gemaakt; deze is op aanvraag beschikbaar vanaf 31 maart.
- **vrijdag 5 juni:** We gaan in gesprek over het thema 'arbeid'. Waarom werken mensen graag? Hoe ziet 'goed werk' er uit? Moet geld altijd de beloning zijn van arbeid? Voor deze leesclub wordt een reader gemaakt; deze is op aanvraag beschikbaar vanaf 30 april.

De leesclub is bij Gerritjan en Wanda: Gersthove 18, Diemen. Alle andere avonden zijn in het Jeannette Noëlhuis. Van harte welkom om voorafgaand aan een viering, ronde tafelgesprek of filmavond bij onze maaltijd aan te schuiven (om 18.00 uur). Aanvangstijd van de bijeenkomsten is 19.30 uur. Bel wel even van tevoren om je aan te melden.

BEDELNAP

BEDELNAP

Spullen

We zijn niet kieskeurig, maar wel extra blij met fair trade/ biologische producten.

- zonnebloem- en olijfolie, (riet-)suiker, honing, koffie, aardappels, knoflook, uien, tomatensaus, UHT sojamelk (of andere melkvervangers), pindakaas en ander lang houdbaar broodbeleg
- afwasmiddel, zeep, shampoo, (kinder-)tandpasta, tandenborstels, scheermesjes en maandverband.
- kinderkleding voor jongens en meisjes van 8 jaar
- (winter)jassen
- dames- en/of herenfiets
- goed werkende laptop
- eenzijdig bedrukt papier voor onze printer (zonder vouwen of nietjes)

Uw aller gebed en financiële steun blijven natuurlijk onontbeerlijk! Kijk op onze website voor meer informatie over onze ANBI-status en het jaarverslag.

Christian Climate Action

We doen vanuit het Noëlhuis steeds vaker mee met Christian Climate Action om vanuit christelijke inspiratie actie te voeren voor het klimaat. Lijkt het je leuk om eens mee te doen, of gewoon kennis te maken? Kijk eens op Facebook (facebook.com/christianclimateactionnederland/) of maak contact via ons. Mail naar: hermanvanveelen@gmail.com.

JEANNETTE NOËLHUIS

Dantestraat 202
1102 ZR Amsterdam
tel. 020 – 699 8 996
e-mail: noelhuis@antenna.nl
www.noelhuis.nl
NL10 TRIO 0379 2032 19

Wij sturen u graag een bedankje als u een gift geeft. Wilt u daarvoor uw adresgegevens in de beschrijving van uw overboeking zetten?

Wij zijn ook op facebook & twitter te vinden!
NB: e-mail alleen voor niet-spoedeisende zaken!

Een duit in het zakje

Een aantal van onze trouwe donateurs is in de loop der jaren overleden. Mogen ze in vrede rusten. Mocht u in de gelegenheid zijn om een extra bijdrage te doen, dan is dat zeer welkom. En we hopen dat nieuwe mensen zich geroepen voelen om deze gastvrije plek mede-mogelijk te maken. Dus geef deze nieuwsbrief door! Misschien zijn er onder u smartphone bankierenden: met deze QR code en een app als Tikkie of QR-code kunt u een duit in het zakje doen! Ouderwetse overboeking naar onze Triodosbankrekening (zie boven) zijn natuurlijk ook van harte welkom. Ons aller dank is groot.

Wij laten ons graag uitnodigen

Wij vinden het leuk om bij huiskamer-, kerk-, vluchtelingen-, milieu- & klimaat samenkomsten te komen vertellen over ons werk. Wij zien uw uitnodiging tegemoet!